

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 157/09-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. mája 2009 predbežne prerokoval sťažnosť PhDr. D. S., B., zastúpeného advokátom JUDr. M. S., B., vo veci namietaného porušenia jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 SŽ-o-NS 31/2006 z 13. decembra 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PhDr. D. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. februára 2007 doručená sťažnosť PhDr. D. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 SŽ-o-NS 31/2006 z 13. decembra 2006 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Podľa sťažovateľa porušenie jeho označeného práva spočíva v tom, že najvyšší súd namietaným uznesením zastavil v merite veci konanie o ním podanom mimoriadnom opravnom prostriedku – dovolaní.

V podstatnej časti sťažnosti uviedol:

„V konkrétnej veci ide o problém týkajúci sa dôchodkového poistenia podľa zákona č. 274/1994 Zb. Súdny, konkrétne Krajský súd v Bratislave, a v druhom stupni Najvyšší súd SR ako odvolací súd, riešili ho riadne podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Pretože ich rozhodnutie po právnej stránke podľa mňa však nevychádzalo z platného zákonného ustanovenia, využil som možnosť dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podľa ust. § 250s ods. 2 O. s. p.“

Sťažovateľ ďalej poukázal na to, že najvyšší súd sa obsahom ním podaného dovolania nezaoberal, ale uznesením sp. zn. 1 SŽ-o-NS 31/2006 z 13. decembra 2006 konanie o ňom zastavil z dôvodov, že:

„a) dovolanie je prípustné iba vo veciach, uvedených v § 236 až 239 OSP v spojení s § 259s (správne má byť 250s, pozn.) ods. 1 a 2 OSP, a že

b) dovolaním sa domáham preskúmania právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci patriacej na konanie podľa druhej hlavy V. časti OSP, v ktorej NS SR ako súd odvolací nemá právo konať.“

V nadväznosti na to sťažovateľ argumentuje jednak tým, že v danom prípade išlo o vec nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia, v ktorých súdy rozhodujú o opravných prostriedkoch podľa tretej hlavy V. časti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), a nie podľa druhej hlavy, a tiež tým, že «Vec bola prvostupňovým aj druhostupňovým súdom prejednávaná a rozhodnutá podľa tretej hlavy V. časti OSP, a nie podľa druhej hlavy, ako uvádza NS SR vo svojom uznesení. Dôkazom je rozsudok Krajského súdu v Bratislave, ktorý v ňom uvádza, že „ako súd vecne a miestne príslušný na konanie podľa piatej časti tretej hlavy O. s. p. preskúmal napadnuté rozhodnutie v zmysle § 250l O. s. p. ...“ (druhý odsek na str. 2 rozsudku). Nadväzne NS SR ako druhostupňový súd o odvolaní proti tomuto rozsudku Krajského súdu rozhodoval podľa § 250s ods. 2 O. s. p. Teda podľa tretej hlavy V. časti OSP, do ktorej patrí tak ust. § 250l, ako aj ust. § 250s OSP.

Aj na dotaz Krajského súdu môj právny zástupcu listom z 5. 3. 2003 súdu potvrdil návrh vybaviť vec ako opravný prostriedok podľa tretej hlavy V. časti OSP.».

Preto podľa sťažovateľa „Dôvodenie Najvyššieho súdu SR v uznesení čís. 1 Sž-o-NS 31/2006, že vo veci nemôže konať ako dovolací súd, pretože ide o konanie podľa druhej hlavy V. časti OSP, kde NS SR nie je ako dovolací súd kompetentný konať, je teda scestné a nie je pravdivé. Vyvracajú ho rozsudky prvostupňového, i druhostupňového súdu, ktoré konali podľa § 250l a § 250s ods. 2 OSP, teda podľa tretej, a nie druhej hlavy časti V. OSP. Tu Najvyšší súd SR podľa mňa porušil povinnosť a princíp spravodlivosti v konaní o mojom dovolaní, ak ho zastavil v rozpore s ust. § 250s ods. 2 OSP na základe tejto svojej mylnej predstavy.“.

Sťažovateľ odmieta názor najvyššieho súdu, že dovolanie podľa § 250s ods. 2 OSP je prípustné iba v prípadoch uvedených v § 236 až § 239 OSP, tvrdiac, že tento názor nemá právny základ a má neprípustný reštriktívny charakter vo vzťahu k § 250s OSP, ktorý prípustnosť dovolania neobmedzuje.

Sťažovateľ pokračuje v argumentácii svojej sťažnosti poukazujúc na to, že „Ust. § 236 až 239 OSP na strane jednej a ust. § 250s ods. 2 OSP na strane druhej majú podľa vlastného znenia rozdielny rozsah prípustnosti dovolania a upravujú rozdielne oblasti.

a) Ustanovenia § 236 až 239 OSP pojednáva o prípustnosti dovolania ako opravného prostriedku v súdnych veciach, v ktorých súdy konajú podľa III. časti OSP. Uvádzajú, v ktorých prípadoch je dovolanie prípustné. Aj nadpis k časti ustanovení § 236 až 239 zneje o prípustnosti dovolania.

b) Naproti tomu ust. § 250s ods. 2 OSP upravuje opravné prostriedky vo veciach dôchodkového zabezpečenia, v ktorých súdy konajú podľa tretej hlavy V. časti OSP. Cit. ust. § 250s ods. 2 OSP proti druhostuňovému rozhodnutiu NS SR o odvolaní proti rozhodnutiu Krajského súdu dovolanie výslovne pripúšťa, a to bez akéhokoľvek obmedzenia. Teda aj bez obmedzení, vyplývajúcich z ustanovení § 236 až 239 OSP. Dokazuje to aj samotné znenie druhej vety § 250s ods. 2, ktoré ustanovuje, že na konanie o dovolaní sa použijú primerane ustanovenia tretej hlavy IV. časti OSP. Sú to ustanovenia § 242 až 243d OSP, nie § 236 až 239 OSP. Teda vo veciach dôchodkového zabezpečenia sa na dovolanie primerane použijú ustanovenia nie o prípustnosti dovolania (§ 236 až 239), ale ustanovenia o konaní o dovolaní samom (§ 242 až 243d OSP). Mylný názor NS SR je v priamom rozpore so znením § 250s ods. 2 OSP, v dôsledku ktorého NS SR porušil moje právo na spravodlivé súdne konanie.“.

S poukazom na tieto dôvody sťažovateľ navrhuje, aby bola jeho sťažnosť prijatá na ďalšie konanie a aby ústavný súd vo veci samej rozhodol, že „uznesením Najvyššieho súdu SR z 13. 12. 2006, čís. 1 Sž-o-NS 31/2006 bolo porušené základné právo sťažovateľa PhDr. D. S., občana SR, na spravodlivé súdne konanie, zaručené článkom 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ozn. čís. 209/1992 Zb.)“.

Sťažovateľ sa zároveň domáha, aby ústavný súd namietané uznesenie zrušil a prikázal najvyššiemu súdu konať o podanom dovolaní podľa § 250s ods. 2 OSP.

Ústavný súd si pred predbežným prerokovaním sťažnosti vyžiadal stanovisko najvyššieho súdu, ktoré mu bolo doručené 1. februára 2008. V tomto stanovisku najvyšší súd predovšetkým zdôraznil, že „žalobca nesprávne považuje konanie o preskúmanie právoplatného rozhodnutia správneho orgánu za konanie o opravnom prostriedku podľa V. časti tretej hlavy OSP, hoci ide o konanie o žalobe, o ktorej súd musí konať podľa V. časti druhej hlavy OSP. Rozhodujúca je pritom skutočnosť, že predmetom konania správneho orgánu je vec nemocenského poistenia, a to rozhodnutie o poistnom na nemocenské poistenie, o ktorom musel v správnom konaní rozhodovať žalovaný v dvoch stupňoch a jeho konanie sa skončilo právoplatným rozhodnutím správneho orgánu. Takéto rozhodnutie súd preskúmava podľa ustanovení V. časti druhej hlavy OSP, ktoré neumožňuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby konal ako súd dovolací, lebo vo veciach všeobecného správneho súdnictva takýmto súdom nie je.

Vo veciach všeobecného správneho súdnictva preto podporné používanie ustanovení OSP o dovolaní neprichádza do úvahy. Opačný názor by navyiac ešte znamenal, že by sa v slovenskom právnom poriadku v rozpore s článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd nezabezpečovala rýchlá a účinná ochrana práv účastníkov, ak okrem riadneho opravného prostriedku v správnom konaní a správnom súdnom konaní v dvoch stupňoch (spolu v 4 stupňoch by bola ešte možnosť dovolacieho konania).

Procesným postupom súdu preto nedošlo k porušeniu zákona a k ujme na procesných právach účastníkov, ako to tvrdí vo svojom podnete právny zástupca žalobcu.“

Z týchto dôvodov považuje najvyšší súd sťažnosť za nedôvodnú a navrhuje ju odmietnuť.

Sťažovateľ v reakcii z 18. februára 2008 na stanovisko najvyššieho súdu zhrnul hlavné dôvody, ktoré tvorili podstatu jeho sťažnosti, a to najmä, že rozhodnutie správneho orgánu, ktoré bolo preskúmané súdmi, sa týka nielen nemocenského poistenia, ale aj dôchodkového zabezpečenia. V súvislosti s tým upriamuje pozornosť na rozhodnutie

Sociálnej poisťovne z 30. decembra 2002, ako aj druhostupňové rozhodnutie, poučenie ktorého obsahuje možnosť podať proti nemu opravný prostriedok.

V citovanom vyjadrení sťažovateľa sa ďalej uvádza:

«Námietka NS SR, ako by išlo len o nemocenské poistenie, v ktorom je proti rozhodnutiu správneho orgánu vylúčené opravné konanie podľa tretej hlavy V-tej časti O. s. p., je preto nielen zavádzajúce, ale navyiac je aj v rozpore so zákonom. Konkrétne s ust. § 57b ods. 1 zákona č. 54/1956 Zb. v znení zák. č. 180/1990 Zb. Podľa cit. ustanovenia „aj proti rozhodnutiu v iných ako dávkových veciach nemocenského poistenia, ktoré boli vydané v odvolacom konaní, možno podať opravný prostriedok na súd“. Námietka NS SR tvrdiaca opak je teda v rozpore s cit. ust. zák. č. 54/1956 Zb., platným do 31. 12. 2003. Existenciu a platnosť cit. ustanovenia, akoby bol NS SR prehliadol. (Pretože ide o kauzu vzniklú do 31. 12. 2003, platia pre ňu predpisy platné do 31. 12. 2003 - § 277 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z.).»

Vo vyjadrení k stanovisku najvyššieho súdu sťažovateľ napokon tvrdí:

„Na konanie o opravnom prostriedku rozhodnutiu správneho orgánu sa vzťahujú ustanovenia tretej hlavy časti V O. s. p. Vyplýva to aj zo znenia nadpisu tretej hlavy V-tej časti O. s. p.

Krajský súd ako prvostupňový a aj NS SR ako druhostupňový súd postupovali správne podľa príslušných ustanovení § 250I a nasl. tretej hlavy časti V-tej O. s. p. Dôkazy uvádzam v čl. II podanej sťažnosti.

Ust. § 250s ods. 2 tretej hlavy časti V O. s. p. vo veciach dôchodkového zabezpečenia, v ktorých ako druhostupňový súd o odvolaní rozhodoval NS SR, pripúšťa proti rozhodnutiu druhostupňového súdu dovolanie. Pretože v danej veci ide o problém týkajúci sa dôchodkového zabezpečenia, využil som toto zákonné právo možnosti dovolania ako opravného prostriedku podľa ust. § 250s ods. 2 O. s. p.“

Sťažovateľ zotráva na stanovisku, že „NS SR ako dovolací súd na predmetnú vec nepochopiteľne aplikoval nepríslušné ustanovenia druhej hlavy namiesto príslušných ustanovení tretej hlavy V-tej časti O. s. p. a moje zákonné dovolanie napriek ust. § 57b ods. 1 zák. č. 54/1956 Zb. a ust. § 250s ods. 2 O. s. p. nevybavil, ale konanie o ňom zastavil.

Tým ma zbavil môjho zákonného práva na dovolanie, v čom vidím porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie o občianskych právach a záväzkoch podľa článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ozn. čís. 209/1992 Zb.).“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že uvedené zákonné ustanovenie rozlišuje okrem iného aj osobitnú kategóriu návrhov, ktorými sú návrhy „zjavne neopodstatnené“. Týmto zákon o ústavnom súde v záujme účelnosti a procesnej ekonomie poskytuje ústavnému súdu príležitosť preskúmať v štádiu predbežného prerokovania sťažnosti (§ 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde) možnosť jej prípadného odmietnutia jednak na základe obsahu namietaných právoplatných rozhodnutí, charakteru namietaných opatrení alebo iných zásahov, ktorými malo dôjsť k porušeniu základných práv alebo slobôd navrhovateľa, a z nich vyplývajúcich skutkových zistení, a jednak tiež na základe argumentácie, ktorú proti nim sťažovateľ v návrhu uplatnil.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, IV. ÚS 300/08).

Kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí (opatrení alebo iných zásahov) všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý im predchádzal, s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj IV. ÚS 43/04). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami,

porušenie ktorých sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý im predchádzal.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa preskúmal opodstatnenosť predloženej sťažnosti v naznačenom smere, predovšetkým, pokiaľ ide o možnosť preukázania príčinnej súvislosti medzi namietaným uznesením a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorého sťažovateľ v sťažnosti namietal.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Judikatúra Komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X. v. United Kingdom, sťažnosť č. 10000/83, H v. United Kingdom) aj doterajšia judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. v prípade Delcourt, resp. Monnel a Morris) pod spravodlivým súdnym procesom (fair hearing) v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu.

Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. I Sž-o-NS 31/2006 z 13. decembra 2006 okrem iného vyplýva, že „Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 31. októbra 2006 č. k. 2 Sž-o-KS 146/2004 potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 6. mája 2004 č. k. 3 Sp 17/2003, v konaní o zrušenie rozhodnutia žalovaného z 9. januára 2003 číslo 422-2744-6020/2002, potvrdzujúceho rozhodnutie prvostupňového orgánu žalovaného (Sociálnej poisťovne, ústredia, pozn.) z 30. októbra 2002 č. 70363240-4105/2002 a zamietajúceho odvolanie žalobcu (sťažovateľa, pozn.) vo veci predpísania poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie.“

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením najvyššieho súdu, ku ktorému došlo podľa jeho názoru „nesprávnym právnym posúdením § 250s ods. 2 OSP a nesprávnou právnou aplikáciou ustanovení § 236 až 239 na vec dôchodkového zabezpečenia v súvislosti s ust. druhej vety

§ 250s ods. 2 OSP a v dôsledku toho zastavením konania o mojom dovolaní...“.

Na podporu uvedeného názoru sťažovateľ argumentuje najmä tvrdením, že § 250s ods. 2 OSP v znení účinnom v relevantnom čase (ďalej len „§ 250s ods. 2 OSP“) výslovne pripúšťal dovolanie proti druhostupňovému rozhodnutiu najvyššieho súdu o odvolaní, a to bez akéhokoľvek obmedzenia, teda aj bez obmedzení vyplývajúcich z § 236 až § 239 OSP. Podľa sťažovateľa to dokazuje aj samotné znenie druhej vety § 250s ods. 2 OSP, ktoré ustanovuje, že na konanie o dovolaní sa použijú primerane ustanovenia tretej hlavy štvrtej časti OSP. Sťažovateľ poukazuje na to, že ide o § 242 až § 243d OSP, a nie § 236 až § 239 OSP. Z obsahu sťažnosti teda vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa otázky prípustnosti dovolania v danej veci.

Najvyšší súd v namietanom uznesení odôvodnil zastavenie dovolacieho konania takto: *„Dovoláním možno napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 OSP). To platí aj vo veciach správneho súdnictva. V týchto prípadoch je však dovolanie prípustné iba vo veciach, uvedených v § 236 až 239 OSP v spojení s § 250s ods. 1 a 2 OSP. V konaní v horeuvedenej veci o takýto prípad nešlo, lebo žalobca sa domáhal preskúmania právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci, patriacej na konanie podľa V. časti druhej hlavy OSP, v ktorej Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, nemá právomoc konať. Najvyšší súd preto s poukazom na § 104 ods. 1 v spojení s § 246c OSP konanie vo veci sťažovateľa zastavil, lebo právomoc konať vo veci samej nemal.“*

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu súčasťou práva na spravodlivý súdny proces nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred všeobecným súdom úspešný vrátane konania o dovolaní. Z toho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s

platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04).

Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/2000), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01) alebo ak všeobecné súdy neposkytnú ochranu označenému základnému právu sťažovateľa v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré podmieňujú ústavne relevantným spôsobom výkon ich právomoci.

Vzhľadom na uvedený vzťah medzi ústavným súdom a všeobecnými súdmi ústavný súd uvádza, že mu v zásade neprislúcha hodnotiť a posudzovať správnosť záverov najvyššieho súdu, keď tento napadnutým uznesením zastavil konanie dospejúc k záveru, že ako dovolací súd nemá právomoc vo veci konať, a preto dovolanie podané sťažovateľom proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sž-o-KS 146/2004 z 31. októbra 2006 kvalifikoval ako neprípustné. K uzneseniu najvyššieho súdu ústavný súd preto iba dodáva, že je vnútorne logické, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu, nie je arbitrárne a zrozumiteľným spôsobom dáva odpoveď na otázku, prečo najvyšší súd o podanom mimoriadnom opravnom prostriedku meritórne nerozhodoval a konanie zastavil.

Keďže ide o otázku, ktorá z pohľadu doslovného znenia procesnoprávnej úpravy konania pred civilným súdom môže viesť k rôznym záverom, ústavný súd považuje za potrebné ďalej uviesť, že ani ústava, ani dohovor (s výnimkou práva na odvolanie v trestných veciach podľa čl. 2 protokolu č. 7 k dohovoru) nezaručujú právo na to, aby o veci rozhodovali postupne viaceré súdy – od prvostupňového súdu cez dovolací súd a následne dovolací súd či dokonca ústavný súd. Inštančný postup pri preskúmaní

rozhodnutí všeobecných súdov upravuje v súlade s čl. 51 ods. 1 ústavy zákon, ktorým je v oblasti civilného konania Občiansky súdny poriadok. Tento zákonný predpis ústavne súladným spôsobom obmedzuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov rôznym spôsobom, čo je výrazom požiadavky na rýchlosť a hospodárnosť konania, ako aj zachovanie právnej istoty nastolenej právoplatným rozhodnutím, ktorá je narušiteľná len výnimočne (I. ÚS 386/08).

Ústavný súd v spojitosti s uvedeným poznamenáva, že na posúdenie prípustnosti dovolania je zásadne príslušný dovolací súd. Skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor, než prijal v tejto veci najvyšší súd, nemôže viesť k záveru o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, v tomto prípade najvyšším súdom, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02). Podľa ústavného súdu však posúdenie prípustnosti dovolania zo strany najvyššieho súdu takéto nedostatky nevykazuje. Naopak, ním vyslovené závery sú súčasťou konštantnej súdnej praxe všeobecných súdov, čo vyplýva napr. aj z rozsudku najvyššieho súdu z 1. apríla 1993 sp. zn. Sdo 1/93, v odôvodnení ktorého sa okrem iného uvádza:

„Postup súdu v konaní o opravnom prostriedku upravuje Občiansky súdny poriadok (zákon č. 99/1963 Zb. v platnom znení - ďalej len O. s. p.) predovšetkým v ustanovení § 244 a nasl. K podstatnej zmene a doplnení týchto ustanovení došlo k 1. 1. 1992, keď nadobudol účinnosť zákon č. 519/1991 Zb. Tento zákon okrem iného v doplňujúcom ustanovení § 250s ods. 2 O. s. p. pripustil vo veciach dôchodkového zabezpečenia aj dovolanie.

Pri posudzovaní podmienok prípustnosti dovolania dospel dovolací súd predovšetkým k záveru, že ustanovenie § 250s ods. 2 O. s. p. nemožno vyložiť bez prihliadnutia na ustanovenia § 236 až § 239 O. s. p. V piatej časti O. s. p. sa síce na primerané použitie ustanovení tretej ani prvej hlavy štvrtej časti tohto zákona výslovne nepamätá, ale primerané, resp. obdobné použitie ustanovení upravujúcich rovnako označené opravné prostriedky sa tu javí ako nevyhnutné.“

Na základe toho najvyšší súd v odôvodnení citovaného rozsudku vyslovil názor, že:

„Prípustnosť dovolania vo veciach dôchodkového zabezpečenia (§ 250s ods. 2 O. s. p. v platnom znení) treba posúdiť aj s prihliadnutím na ustanovenia § 236 až § 239 O. s. p.“

Vo svetle uvedeného sa ústavný súd nestotožňuje so stanoviskom sťažovateľa, podľa ktorého *„Ust. § 236 až 239 OSP na strane jednej a ust. § 250s ods. 2 OSP na strane druhej majú podľa vlastného znenia rozdielny obsah prípustnosti dovolania a upravujú rozdielne oblasti.“*

Na rozdiel od sťažovateľa považuje ústavný súd za ústavne aprobovateľný záver najvyššieho súdu, ktorý odchylne, ako pred ním prvostupňový (krajský) súd a odvolací (najvyšší) súd, vzhľadom na charakter a vecný obsah predmetného správneho konania vyhodnotil vec tak, že sťažovateľ sa v okolnostiach daného prípadu domáhal preskúmania právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci patriacej na konanie podľa V. časti druhej hlavy OSP, a preto nemá právomoc v tejto veci konať.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd zhodnotil argumentáciu sťažovateľa odôvodňujúcu tvrdené porušenie jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením označeného práva. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemôže byť v takej príčinnej súvislosti s namietaným porušením práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj preto, že toto porušenie sa nedá vyvodiť iba z určitého výkladu a aplikácie platných procesných noriem upravujúcich postup občianskoprávných súdov v opravných konaniach (podobne aj I. ÚS 66/98, II. ÚS 811/00).

Ak najvyšší súd dovolacie konanie zastavil z dôvodu, že podľa jeho názoru dovolanie v tejto veci nie je prípustné, vykonal tým svoju právomoc, ktorá vo všeobecnosti vyplýva z čl. 142 ods. 1 ústavy, osobitne tiež zo zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a z Občianskeho súdneho

poriadku. Výkonom tejto právomoci však najvyšší súd nemohol v žiadnom prípade zasiahnuť do označeného práva sťažovateľa, porušenie ktorého namieta (m. m. IV. ÚS 35/02).

Na základe uvedených skutočností preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci (o návrhu na zrušenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu a o priznaní a prikázaní konať vo veci) stratilo opodstatnenie, preto sa nimi už ústavný súd nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2009